

ZAMENJAVE Z DRUGIMI RASTLINAMI

Največ zamenjav ambrozije je z navadnim pelinom (*Artemisia vulgaris*) zaradi podobne strukture listov, čeprav je spodnja stran listov pri pelinu bolj sivkaste barve.

Primerjava pelina (levo) in pelinolistne ambrozije (desno).

Prav tako velja opozoriti na zamenjave z navadnim vratičem (*Tanacetum vulgare*).

Primerjava pelinolistne ambrozije (levo) in navadnega vratiča (desno).

ZAMENJAVE Z DRUGIMI RASTLINAMI

Pogosto prihaja do zamenjav pelinolistne ambrozije s kanadsko zlato rozgo (*Solidago canadensis*) ali orjaško zlato rozgo (*Solidago gigantea*).

Primerjava rastlin v cvetenju (Fotografije: M. lešnik): pelinolistna ambrozija (levo) z orjaško zlato rozgo (v sredini) in kanadsko zlato rozgo (desno).

Zlato rozgo pogosto najdemo na rastliščih, ki ustrezajo tudi pelinolistni ambroziji in so povezana z dejavnostmi ljudi: ob cestah, železnicah, gramoznih jamah, na gradbiščih, poljih, ob vodnih poteh, območjih mest in zasebnih vrtovih (sožitje obeh na sliki spodaj).

Trikrpa ambrozija (*Ambrosia trifida*) je pri nas še redka, a ravno tako alergena rastlina. Za strokovno pomoč pri prepoznavanju ali ukrepih se obrnite na strokovnjake za varstvo rastlin na spodaj navedenih ustanovah.

Kmetijski inštitut Slovenije

Hacquetova 17, SI-1000 Ljubljana
T: (01) 28 05 262, F: (01) 28 05 255, T. odzivnik: (01) 28 05 266
e-pošta: info@kis.si, <http://www.kis.si>

KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Maribor

Vinarska ulica 14, SI-2000 Maribor
T: (02) 228 49 00, F: (02) 251 94 82, T. odzivnik: 090 93 98 12
e-pošta: info@kmetijski-zavod.si, <http://www.kmetijski-zavod.si/>

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije

Cesta Žalskega tabora 2, SI-3310 Žalec
T: (03) 712 16 00, F: (03) 712 16 20, T. odzivnik: (03) 712 16 60
e-pošta: tajnistvo@ihps.si, <http://www.ihps.si>

KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica

Pri Hrastu 18, SI-5000 Nova Gorica
T: (05) 33 51 200, F: (05) 33 51 260, T. odzivnik: 090 93 98 15
e-pošta: entolab@kvz-ng.si, <http://www.kmetijskizavod-ng.si>

KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto

Šmihelska cesta 14, SI-8000 Novo mesto;
T: (07) 373 05 70, F: (07) 373 05 90, T. odzivnik: 090 93 98 17,
e-pošta: kss.oddelek-nm@gov.si,
<http://www.kmetijskizavod-nm.si>

Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor

dr. Mario Lešnik, Pivola 10, 2311 Hoče
T: (02) 320 90 20, F: (02) 616 11 58, mario.lesnik@uni-mb.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

UPRAVA RS ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARTVO RASTLIN

ŠKODLJIVE RASTLINE IZ RODU *AMBROSIA*

Tel: +386 (01) 300 13 00, Fax: +386 (01) 300 13 56,
E-pošta: fito.uvhvvr@gov.si

Spletna aplikacija za prijavo suma najdbe ambrozije:
<http://fito-gis.mko.gov.si>

POJAV IN ŠKODLJIVOST AMBROZIJE

Pelinolistna ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*) se pojavlja v Evropi in v Sloveniji v večjih populacijah ter predstavlja zaradi povzročanja inhalacijskih alergij eno najpomembnejših vrst, ki jih je potrebno zatirati.

Pelinolistna ambrozija se je iz svojega naravnega rastišča v Severni Ameriki razširila v zmerno topla območja Evrope ter dele Azije in Avstralije. Njeno širjenje v Evropi predstavlja vse večji problem za kmetijstvo in zdravje ljudi. V Evropi pelinolistna ambrozija kot plevel povzroča dodatne stroške v kmetijstvu in veliko gospodarsko škodo. Zlasti pri ekološki pridelavi in posevkih, kjer ni mogoče kemično zatiranje, sledi zmanjšanje kmetijskih pridelkov.

Zapleveljenost s pelinolistno ambrozijo se od devetdesetih let prejšnjega stoletja povečuje, brez organiziranih ukrepov zatiranja pa grozi, da se bo v prihodnosti še povečala.

Močna zapleveljenost z ambrozijo v Srednji Evropi (Madžarska in Hrvaška ter Francija in Italija) lahko pripomore k nadaljnjemu širjenju v sosednje države. V Slovenijo se lahko širi s trgovino s semeni in zrnjem za krmo tudi na daljše razdalje.

PREPOZNAVANJE

Pelinolistno ambrozijo v obdobju pred cvetenjem prepoznamo predvsem po zelenih, dvakrat pernatih deljenih listih. Struktura lista in delitve listnih krp-rogeljev je podobna kot pri navadnem pelinu (*Artemisia vulgaris*), s katerim jo tudi lahko zamenjamo. V času cvetenja je rastlina prepoznavna po dolgih moških socvetjih, kjer so drobni, sestavljeni koškasti cvetovi nanizani v podolgovatih previsnih vejicah. Takšno obliko socvetja označujejo z izrazom žvrklja. Ženski cvetovi se nahajajo v pazduhah listov. Slikovni material za prepoznavanje rastlin v različnih stadijih najdete na spletnem naslovu

http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/zdravje_rastlin/skodljive_rastline/

Pelinolistna ambrozija se zlahka prilagodi rastiščem z golimi mineralnimi tlemi ali redko vegetacijo. Končna velikost rastline lahko znaša od 30 cm do 2 m, odvisno od rastišnih pogojev. Pelinolistna ambrozija kali od pomladi (aprila). V dobrih pogojih hitro raste in cveti od avgusta do oktobra. Prva semena dozorejo v sredini avgusta. Cvetove oprašuje veter, semena se razvijajo s samooplodnjo in zato lahko že ena sama rastlina ustvari novo populacijo. Posamezna rastlina lahko oblikuje povprečno 2.500 semen na leto.

19. maja 2010 je pričel veljati zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu rastlin (ZZVR-1C; Uradni list RS, št. 36/2010), ki je opredelil pelinolistno ambrozijo (**Ambrosia artemisiifolia**) in druge neofitne vrste iz rodu *Ambrosia* kot škodljive rastline, pri katerih se izvajajo fitosanitarni ukrepi. Na podlagi zakona je bila izdana Odredba o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia* (Uradni list RS, št. 63/2010), ki imetnikom zemljišč nalaga obvezno odstranitev rastlin ambrozije.

POZOR!

Pelinolistna ambrozija je zelo prilagodljiva rastlina. Ob neugodnih rastišnih razmerah, prezgodnji odstranitvi zelenega dela ali drugih nepravilnih ukrepov se zlahka obraste, hitro tvori cvetove in sprošča cvetni prah.

ZATIRANJE

Najdene rastline uničimo mehansko, kemično ali z obdelavo tal pri površinah, ki se običajno obdelujejo. Manjše populacije je priporočljivo izpuliti v stadiju, ko so rastline visoke 10 do 20 cm. Takrat je mogoč dober in hiter oprijem, koreninski sistem, pa še ni tako močno razvit, da bi se rastlina pri puljenju odtrgala pri koreninskem vratu.

Priporočena je uporaba rokavic in v primeru cvetenja tudi zaščitne maske, da pri občutljivih ljudeh ne pride do draženja kože in dihal. Zaradi značilno oblikovanih cvetov in semen ambrozijo imenujejo tudi žvrklja. Strokovna navodila za zatiranje so objavljena na spletni strani http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/zdravje_rastlin/skodljive_rastline/

Prijave najdb rastišč ambrozije, kjer imetniki zemljišč niso ukrepali, lahko oddate na območnih uradih (OU) Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin pri Upravi RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin:

OU Ljubljana: 01 234 45 50,
OU Kranj: 04 231 93 00,
OU Nova Gorica: 05 330 22 70;
OU Koper: 05 663 45 00,
OU Novo mesto: 07 393 42 25,
OU Maribor: 02 238 00 00,
OU Murska Sobota: 02 521 43 40,
OU Ptuj: 02 798 03 60,
OU Celje: 03 425 27 70,
OU Postojna: 05 721 15 50.